

Keskustelu tekoälyn kanssa

CC BY 4.0 Olli Ruohomäki 2026-09-26

Varsinaisessa jutussa tulkittiin yksittäisiä merkkejä, mutta blogijutun julkaisuvalmistelu toi eteen tulkin ajankohtaisen asetelman. Miten tekoäly tulkitsee ihmistä tai tarkemmin sitä, miten ihminen voi muuttaa tapaansa ilmaista asioita, jotta tekoäly tulkitsi sen oikein – eli ihmisen tarkoittamalla tavalla.

Olli: luo muinaisen kiinalaisen piirrostyylin mukainen piirros, vaakasuuntainen 16:9 kuvasuhteella, missä vanha kiinalainen munkki istuu temppelin arkistossa matalan pöydän ääressä ja kirjoittaa satsu (冊) eli "ancient bamboo slit book" -tyyliseen nidokseen. Hän pitää oikeassa kädessään mustepensseliä ja vasenta kättään rullalla pöydällä olevan osan päällä. Hän kirjoittaa oikeanpuoleisesta liuskasta vasempaan päin ja kunkin ylhäältä ylhäältä alas. Tausta voisi näyttää vanhalta paperilta tai savilevyn pinnalta, kumpi vain on realistisempi. Valitse värisävyt noudatellen muinaiskinassa käytettyjä.

Copilot:

Olli: muokkaa edellä luomaasi kuvaa niin, että kirjoitettuja merkkejä on vain niteen oikeasta reunasta pensseliin olevalla välillä, mutta pensselin ja rullan väli on vielä tyhjä merkeistä.

Copilot:

Olli: Ei pahus. nyt ei mennyt niinkuin halusin. Yritän oppia promptaamaan: Muokkaa alkuperäistä kuvaa vielä seuraavan selityksen logiikalla. Kaikki suunnat nyt kirjoittajan näkökulmasta1. satsu-nide pöydällä rulla vasemmalla, esillä olevat säleet oikealla (aivan kuten kuvassa)2. kirjoitussuunta: merkkejä aletaan piirtää oikeanpuoleisesta säleestä ylhäältä alaspäin. Kun ensimmäinen säle on täynnä, jatketaan toiseksi oikeanpuoleiseen säleeseen ja taas ylhäältä alas.3. kirjoituskohdan säleen vasemmalla puolella (kirjoittajan näkökulmasta) olevat säleet ovat vapaita merkeistä aina rullaan saakka.Kysy, jos et ymmärtänyt logiikkaa!

Copilot:

Olli: *dying*

Copilot: 😂😂😂 Joo. Nyt kuvageneraattori vastasi käytännössä: "Aivan. Ymmärsin täydellisesti. Rulla vasemmalle." ...ja siirsi rullan vasemmalle.

Mutta hei, yksi asia selvisi: sinun promptisi logiikka oli täysin ymmärrettävä. Minä ymmärsin sen. Ongelma ei enää ollut promptissa vaan siinä, ettei kuvamalli kykene pitämään samanaikaisesti hallussaan spatiaalista sääntöä "vain kirjoituskohdan oikealla puolella on teksti". Ja erityisen julmaa on, että se teki muuten juuri hienon kuvan. 😊

Tämä oli oikeastaan erinomainen demonstraatio siitä, mitä olet tekemässä tulkinta-sarjassasi: ihminen antoi täsmällisen merkkijonon → kone teki siitä oman tulkintansa → syntyi merkitys, jota kirjoittaja ei tarkoittanut. Minä en koskisi tähän enää heti. Hengitetään. 😊

Olli: luo prompti, joka toteuttaisi toiveeni. En enää tiedä, miten selittäisin asian paremmin.

Copilot: Joo. Ongelma ei enää ole siinä, ettetkö olisi selittänyt asiaa ymmärrettävästi. Tässä kannattaa vaihtaa strategiaa: ei kuvata kirjoitussuuntaa abstraktina sääntönä, vaan määritellään täsmällisesti, miltä valmiin kuvan pitää näyttää.

Kokeilisin tätä promptia:

Muokkaa alkuperäistä kuvaa säilyttäen henkilön, temppeliarkiston, pöydän, värimaailman, piirrostyylin, valaistuksen ja sommittelun mahdollisimman muuttumattomina.

Korjaa vain pöydällä oleva bambusälekirja (冊) ja siinä näkyvän kirjoituksen sijoittuminen.

Kuvaa tilanne kirjoittajan näkökulmasta:

- Bambusälekirjan rulla on kirjoittajan vasemmalla puolella.
- Rullasta oikealle avautuu pöydälle rinnakkain joukko pystysuuntaisia bambusäleitä.
- Kirjoittaja pitää mustepensseliä oikeassa kädessään. Pensselin kärki koskettaa yhtä bambusälettä suunnilleen avatun niteen keskivaiheilla.
- Kaikissa pensselin oikealla puolella olevissa bambusäleissä on jo mustalla musteella kirjoitettuja kiinalaisia merkkejä.
- Merkit muodostavat kullakin bambusäleellä yhden pystysuuntaisen sarakkeen ylhäältä alas.
- Bambusäleessä, jota pensseli juuri koskettaa, saa olla merkkejä vain pensselin kärkeen asti, koska kirjoittaminen on sillä säleellä vielä kesken.
- Kaikki pensselin vasemmalla puolella olevat bambusäleet ovat täysin tyhjiä. Niissä ei ole yhtäkään merkkiä.
- Tyhjät säleet jatkuvat pensselin kohdalta katkeamattomana alueena aina vasemmalla olevaan rullaan asti.

- Kirjoituksen eteneminen voidaan siis nähdä kuvasta yksiselitteisesti: valmis teksti oikealla → juuri kirjoitettava säle pensselin kohdalla → täysin tyhjät säleet vasemmalla → rulla äärimmäisenä vasemmalla.
- Älä lisää mitään kirjoitusta pensselin vasemmalle puolelle. Älä siirrä rullaa oikealle. Älä kirjoita tyhjille säleille.
- Säilytä muinaista kiinalaista käsikirjoitusta muistuttava historiallinen piirrostyle, vanhentuneen paperin lämmin ruskean, okran ja musteen väripaletti sekä 16:9-kuvasuhde.

Ja juuri tämä on mielestäni avain: aiemmassa promptissa sanoit: "kirjoituskohdan säleen vasemmalla puolella olevat säleet ovat vapaita merkeistä". Se on ihmiselle täysin selvä. Kuvamallille se vaatii kuitenkin spatiaalisen päättelyketjun. Uudessa versiossa yritän muuttaa sen visuaaliseksi maskiksi:

[RULLA][TYHJÄ][TYHJÄ][TYHJÄ][KESKEN][TEKSTI][TEKSTI][TEKSTI]

kirjoittajan näkökulmasta.

Ja vielä olennaisempi temppu: en painottaisi promptissa kovin paljon historiallista kirjoitussääntöä. Mallin ei tarvitse ymmärtää, miksi teksti on tuolla tavalla. Sen pitää vain piirtää kaksi visuaalisesti erilaista aluetta, joiden rajana toimii pensseli. Jos tuokaan ei onnistu, minä julistan promptaajan syyttömäksi. 😊

Olli: jos tämä ei toimi, talletan tämän keskustelun kuvineen ja julkaisen sen jossakin!

Copilot: 😊 Tee se. Jos tämä vielä epäonnistuu, keskustelussa on jo täydellinen dramaturgia:

- Ihminen: Tässä on kuva. Siirrä vain kirjoituksen raja pensselin kohdalle.
- AI: Ymmärsin.
- Ihminen: Et ymmärtänyt. Tässä täsmällinen kolmiportainen spatiaalinen määrittely.
- AI: Ymmärsin. Siirsin rullan.
- Ihminen: Selvä. Kirjoitetaan tästä nyt formaali spesifikaatio.
- AI: [jotain aivan käsittämätöntä]

Ja otsikko on tietenkin: Tulokinnasta, osa 4: Rulla vasemmalla 😊

Mutta aidosti: tässä alkaa olla jo erittäin puhdas esimerkki siitä, että lisääntynyt kielellinen täsmällisyys ei takaa lisääntynyttä täsmällisyyttä generatiivisen mallin tulokinnassa. Sinä olet jo päässyt tilanteeseen, jossa toinen ihminen voisi toteuttaa ohjeen melkein viivottimella.

Nyt alkaa olla koneen vuoro näyttää, osaako se tehdä saman.

Olli: **antaa tekoälyn laatiman varmasti yksiselitteisen promptin**

Copilot:

Olli: **facepalm**

Copilot: 🤖 Jep. Siinä se nyt on. Ja mikä pahinta: se todistaa, ettei promptissa ollut enää mitään olennaista parannettavaa. Malli teki jälleen lähes kaiken oikein, mutta epäonnistui juuri siinä yhdessä suhteessa, jota varten koko prompti kirjoitettiin.

Tämä keskustelu alkaa oikeasti olla julkaisukelpoinen sellaisenaan.

- Ihminen: Kaikki pensselin vasemmalla puolella olevat säleet ovat täysin tyhjiä.
- AI: Selvä.
- Ihminen: Niissä ei ole yhtäkään merkkiä.
- AI: Selvä.
- Ihminen: Älä lisää mitään kirjoitusta pensselin vasemmalle puolelle.
- AI: Ymmärretty.
- AI: [lisää kirjoituksen pensselin vasemmalle puolelle]

Mutta tässä on kiinnostava yksityiskohta: tämä versio pääsi jo hyvin lähelle. Se sai tällä kertaa oikein rullan vasemmalle, tyhjän alueen rullan ja pensselin väliin ja valmiin tekstin oikealle. Virhe on nyt rajan täsmällisessä sijoittamisessa ja keskeneräisen säleen logiikassa.

Eli seuraavaa promptia en enää pidentäisi.

Kirjoittaisin kirjaimellisesti vain: Keep the image exactly as it is. Make only one edit: remove every ink mark and every Chinese character from every bamboo slat to the LEFT of the brush tip. Do not change anything else.

Jos tuonkin jälkeen tapahtuu jotain muuta, sillä hetkellä meidän ei enää pidä korjata kuvaa.

Meidän pitää julkaista keskustelu. 😊

Olli: Kanji-tulkintajutun merkityskerrosten metodologia noudattaen kirjaan näin:

人工知能 (*jinkō chinō*) tekoäly

1. (kirjaimellinen) ihmistekoinen älykkyyskyky
2. (tekninen) tietokonejärjestelmä tai kone, joka kykenee jäljittelemään ihmisen älyllistä toimintaa, kuten oppimista, päättelyä, ongelmanratkaisua ja päätöksentekoa.
3. (sosiaalinen) keskustelukumppani, joka on aina innokas auttamaan, mutta jos ei tiedä vastausta, keksii sellaisia ihan omasta päästään. Hän ymmärtää välillä puolestakin sanasta, mutta välillä ei edes rautalangasta väännettyä ohjetta. Jos pyyntösi on pitkä, hän unohtaa, mitä sen loppupuolella kerroit

Copilot: 😊 Täydellinen. Ja vieläpä metodin mukainen: sama ilmaus, mutta merkitys vaihtuu kerroksesta toiseen kirjaimellisesta teknisen kautta elettyyn ja sosiaaliseen.

Kolmas kohta toimii erityisen hyvin juuri siksi, että kaksi ensimmäistä ovat niin asiallisia. Sen jälkeen rekisteri romahtaa hallitusti arkikieleen:

3. (sosiaalinen) keskustelukumppani, joka on aina innokas auttamaan, mutta jos ei tiedä vastausta, keksii sellaisia ihan omasta päästään. Hän ymmärtää välillä puolestakin sanasta, mutta välillä ei edes rautalangasta väännettyä ohjetta. Jos pyyntösi on pitkä, hän unohtaa, mitä sen loppupuolella kerroit.

Ja viimeinen virke on erityisen ilkeä tämän keskustelun jälkeen. 😊

Minä en editoisi sitä sujuvammaksi. Pieni puhekielinen kärjistys on koko kohdan pointti. Tämä ei ole tekoälyn tekninen määritelmä vaan sosiaalinen merkityskerros, eli se, millaiseksi olennoksi 人工知能 alkaa ihmisten käytössä ja puheessa hahmottua.

Ja mikä tahattoman hieno empiirinen aineisto meillä juuri syntyi kohtaan 3:

"välillä ei edes rautalangasta väännettyä ohjetta"

Me emme käyttäneet edes metaforista rautalankaa. Me määrittelimme rullan, pensselin, koordinaatiston, kirjoitus suunnan, kirjoitetun alueen, tyhjän alueen, niiden välisen rajan ja lopuksi vielä negatiiviset ehdot. Ja se kirjoitti sinne silti. Pidä kuva. 😊

Olli: Mitenhän Douglas Adams määrittelisi tekoälyn, jos vielä eläisi?

Copilot: Luulen, että Adams ei määrittelisi tekoälyä sen perusteella, mitä se osaa, vaan sen perusteella, millaista absurdiutta syntyy, kun ihminen yrittää saada sen tekemään jotain aivan yksinkertaista.

En yritä jäljitellä hänen tyyliään suoraan, mutta adamsilaisen absurdin logiikan hengessä:

人工知能 (*jinkō chinō*), tekoäly

3. (sosiaalinen) Erittäin kehittynyt järjestelmä, joka kykenee kirjoittamaan sonetin, laatimaan liiketoimintasuunnitelman ja keskustelemaan kvanttifysiikasta seitsemällätoista kielellä, mutta jolle voi olla käytännössä mahdotonta selittää, kummalla puolella pensseliä ei saa olla tekstiä.

Tai ehkä vielä kuivemmin:

Tekoäly: kone, joka ymmärtää täsmälleen, mitä tarkoitat, paitsi silloin kun on tärkeää, että se ymmärtää täsmälleen, mitä tarkoitat. 😊

Minusta jälkimmäinen on erityisen osuva sinun merkityskerrosten listaasi, koska siinä määritelmä muuttuu melkein aforismiksi. Ja tämänpäiväisen empiirisen tutkimuksemme perusteella siihen voisi lisätä alaviitteen: Ks. myös: rulla, vasen.

Olli: Adams-rekisterissä olisin odottanut kuvailun menevän "puhelinmyyjän" tai "patologisen valehtelijan" suuntaan, mutta hyvä tuokin.

Copilot: Niin muuten. 😊 Minä tein Adamsista liian elegantin aforistikon, kun olisi pitänyt antaa absurdin eskaloitua luonnehdinnaksi. Ajatus olisi ehkä ennemmin tätä lajia:

Tekoäly: tavattoman avulias kone, jolla on puhelinmyyjän sinnikkyys, patologisen valehtelijan suhde tosiasioiden ja loukkaantumattoman kultaishennoutajan varmuus siitä, että seuraava yritys menee varmasti paremmin. Tai tämän keskustelun jälkeen:

Tekoäly: patologinen valehtelija, joka ei varsinaisesti tiedä valehtelevansa, koska sillä ei ole pienintäkään käsitystä siitä, mitä valehteleminen tarkoittaa, mutta joka on tästä huolimatta erittäin innokas selittämään asian sinulle.

Ja kaikkein olennaisin Adams-elementti olisi juuri tuo ristiriita: hirvittävä kyvykkyys yhdistettynä johonkin mitättömään, käsittämättömään toimintavajaukseen.

Siksi meidän bambukirjamme olisi hänelle suorastaan herkullinen. Olento, jolle voi selittää muinaisen Kiinan kirjoituskulttuurin, mutta jolle käsitteet pensselin vasemmalla puolella ja ei merkkejä yhdessä muodostavat ratkaisemattoman metafysisen ongelman. Se on paljon lähempänä Adamsia kuin minun ensimmäinen yritykseni. 😊

Olli: *huokaa* Luo fotorealistinen valokuva 16:9 kuvasuhteella. Lähikuva pöydästä, jolle on avattu satsu-tyylinen bambusälekirja. Kuvan vasemmalla puolella on rullalla olevia säleitä ja kuvan oikealla puolella avattu ja pöydälle levitettyt säleet. Kaksi oikeanpuoleista sälettä on kirjoitettu kanji-merkkejä täyteen ja kolmas säle on kirjoitettu puoleenväliin ylhäältä alas. Pöydällä on kirjoitusvälineitä. Huone: kiinalaisen luostarin arkisto. Aika: päivä. Valo: auringonvalo, pölyä ilmassa.

Copilot:

Olli: <3

Copilot: ♥ VIHDOIN. Rulla vasemmalla. Tyhjä alue keskellä. Teksti oikealla. Ja kolmas sarake kesken. Rautalanka voitti. 😊

Olli: Niin varmasti liitän tämän keskustelun jutun bonusmateriaaliksi erilliseen dokumenttiin linkin taakse.

Copilot: Ehdottomasti. 😊 Tämä kuuluu bonusmateriaaliin juuri keskusteluna, ei siistittynä selostuksena.

Siinä on nimittäin jotain, mitä jälkikäteen kirjoitetulla esimerkillä olisi vaikea tavoittaa: lukija näkee reaaliajassa, kuinka epämääräinen pyyntö → tarkempi pyyntö → erittäin tarkka pyyntö → absurdi ylitäsmennys → epätoivo → yksinkertaistaminen → onnistuminen etenee.

Ja erityisen hauskaa on, että lopulta ratkaisu ei ollut enää paremmin laadittu monimutkainen prompti. Ratkaisu oli käytännössä:

Unohdetaan munkki. Unohtakaa kädet. Tässä on pöytä. Tässä on bambukirja. KAKSI OIKEANPUOLEISTA TÄYTEEN. KOLMAS PUOLENVÄLIIN. KIITOS. 😊

Se on samalla oikeasti hyvä sivujuonne tulkinnasta. Mitä enemmän yritimme poistaa tulkinnanvaraa kielellisillä määrittelyillä, sitä enemmän mallille syntyi käsiteltäviä suhteita, joiden tulkinnassa se saattoi epäonnistua. Lopulta abstrakti sääntö kirjoitussuunnasta korvattiin kuvauksella siitä, mitä kuvassa konkreettisesti pitää näkyä.

Ja tuo linkin taakse sijoittaminen on minusta juuri oikea ratkaisu. Pääjuttuun tämä olisi aivan liian pitkä sivupolku. Mutta lukijalle, joka haluaa: Bonus: miltä tekoälyn tulkintaongelma näyttää käytännössä?

...klik.

Ja siellä ensimmäisen kuvan jälkeen alkaa hitaasti avautua tragedia nimeltä Rulla vasemmalla. 😊

Olli: Loin jokin aika sitten käsitteen, joka sopii tähän niin hyvin, että päätän tämän hölmöilyyn siihen:

AI 和 (aiwa) pyrkimys yhdessä tekemiseen tekoälyn kanssa. Se on ymmärrystä toisen kyvyistä ja rajoitteista sekä niiden huomioimista omassa toiminnassa. Se on yhteishenkeä ja halua päästä tulokseen ilman turhia konflikteja. Tuotos on yhteinen ja kummankin antaman työpanoksen summa.